

Câteva aspecte despre contextul internațional actual și Forumul Economic de la Davos[i]

Daca ne uitam la contextul global actual și la unele poziții exprimate la Davos anul acesta, cred ca este important sa fie înțelese mai bine 3 aspecte principale.

În primul rând, numeroase evoluții pe plan internațional în ultimul timp, precum și multe poziții exprimate la Forumul Economic de la Davos, reflecta faptul ca SUA este concentrata pe pastrarea fie a supremației în lume, fie a unei poziții suficient de solide încât sa nu existe o alta țara care sa para clar mai puternica.

Pentru ca mișcarea conservatoare americana considera și în prezent în aceasta privința ca democrații au pierdut un timp prețios raportat la China (singura forță vazuta de SUA ca având potențialul sa o concureze global), se mișca în continuare repede, subsumând aproape orice alt aspect rezultatelor pe termen scurt, chit ca efectele de tip bumerang se acumuleaza.

Pare probabil ca graba sa aiba legatura, macar în parte, și cu analize de genul TIDALWAVE, reflectata pe site-ul Heritage Foundation, principalul think tank conservator american, care menționeaza ca un conflict cu China (inițiat de aceasta) ar fi estimat de numeroși analiști ca fiind posibil chiar și în 2027 și ca aliații SUA nu ar putea influența major evoluțiile.

În acest context, ignorarea mai oricarui aspect de multilateralism, dar și a unor aspecte de checks & balances în interiorul SUA care ar putea duce la întârzieri în descurajarea Chinei sau în întarirea americana pe termen scurt ar fi vazuta ca necesara.

Desigur, și orice regim mai autoritar ar putea folosi raționamente similare pentru întarirea propriei poziții și ideea

nu este deloc aceea de a justifica unele decizii sau abordari.

De asemenea, modul de a pune problema al unor reprezentanți americani a fost de destule ori excesiv sau inutil de dur chiar și raportat la contextul menționat.

Dar a pune fondul majoritar a ceea ce se întâmplă pe nebulie, narcisism sau impolitețe ar fi foarte superficial. Pare ca exista un plan și ca acesta este urmat pe mai tot ce este important pentru SUA, doar ca dintr-o perspectiva de termen foarte scurt (în care termenul mai lung e mult mai puțin relevant).

Numeroasele baze militare finalizate, preluate sau în construcție în zona Asia-Pacific (doar în Filipine sunt vreo 4 noi)[\[ii\]](#), unele demonstrații internaționale de forță militară, unele modificări în Africa în puncte nodale pentru controlul transportului de petrol și de alte resurse, susținerea unui climat instabil în Iran (țara cu un rol mare în cei aproximativ 40% din nevoile Chinei de petrol de import) sau avansarea celui mai mare buget militar american din istorie pentru 2026[\[iii\]](#) - par, toate, menite să pregătească și consolideze cât mai rapid pozițiile SUA și să descurajeze abordări de forță din partea Chinei, făcându-le mai riscante.

Tot în registrul respectiv s-ar înscrie și presiunea majoră pentru preluarea din nou a controlului asupra canalului Panama (care intrase în gestiunea unei companii din China după expirarea tratatului care îl lasase în gestiunea SUA pentru 100 de ani)[\[iv\]](#), finanțarea unor instalații portuare în Peru la câțiva zeci de km de cel mai mare port operat de China în America de Sud[\[v\]](#), schimbarea lui Maduro (Venezuela beneficiind anterior de aproximativ 50% din investițiile Chinei din America de Sud)[\[vi\]](#), anunțarea doctrinei «Donroe», preluarea sub control american a algoritmului Tik Tok folosit în SUA, amenințarea recentă a Canadei cu tarife de 200% în cazul semnării unui acord strategic cu China, menajarea Rusiei și analizele succesive în sensul că Rusia e mult mai expusă față de China pe termen mediu decât față de Occident[\[vii\]](#) etc.

Pe de altă parte, investițiile enorme demarate în SUA pentru producerea de microcipuri de înaltă tehnologie[\[viii\]](#), precum și alte evoluții sugerează și un puternic «plan B» - în care s-ar promite Chinei oarecum mâna liberă în Taiwan (având în vedere și One China Policy și dificultatea majoră pentru China de a renunța la acesta raportat la pozițiile publice asumate de mult timp).

Strategia națională de apărare publicată pe 23 ianuarie 2026 de Pentagon[\[ix\]](#) merge și ea oarecum în această direcție. China nu mai este menționată ca principala amenințare strategică, Taiwan nu mai este menționat deloc, iar documentul este concentrat pe emisfera vestică, chiar dacă menționează explicit ca obiectiv și protejarea intereselor SUA și aliaților săi în orice altă zonă.

Ideea este, probabil, aceea a unei conviețuiri negociate care să nu se mai opună unificării Chinei, dar în câțiva ani, la un moment la care Occidentul nu ar mai depinde de microcipurile din Taiwan, un al doilea cerc de baze militare ar fi deja în funcțiune, iar calea arctică de navigație ar oferi o alternativă unui eventual «bullying» în Marea Chinei de Sud prin care trece în prezent aprox. 24% din comerțul global de marfuri și aprox. 45% din cel de petrol brut.

[\[x\]](#)

Aici ajungem și la Groenlanda. Nu are rost să dezbatem dacă e frumos sau nu să se procedeze cum s-a procedat –

nu e deloc frumos, dar asta nu ajuta în sine analizele. Pe fond, nu merita zabovît nici asupra ideii ca ar fi o toană infantilă. Rămân trei variante – fie, chiar e important strategic pentru SUA și asta tot pe termen foarte scurt, fie e o manevră menită să faciliteze sau să deterneze atenția de la alte planuri mai importante (așa cum bombardarea complexului nuclear iranian și rapirea lui Maduro au fost acoperite anterior de mult zgomot pe alte subiecte), fie e vorba de un mix.

Pentru ca SUA au avut deja 17 baze militare operaționale în Groenlanda în timpul Razboului Rece (față de una cunoscută în prezent), nu este plauzibil să fi fost vreo dificultate în a avea din nou un acord similar.

Diferența dintre a avea baze militare pe solul altei țări și a avea suveranitate asupra aceluși sol poate fi, însă, importantă pe câteva paliere.

De exemplu, suveranitatea ar oferi posibilitatea de a avea propria mare teritorială în zonă și de a împinge cu forța, dacă e necesar, submarinele și platformele altor țări în afara acesteia (în prezent, acest lucru ar putea reprezenta automat un act de război, submarinele americane trecând la fel de legitim pe acolo ca și cele chineze sau ruse). Zona economică exclusivă oferă și ea unele avantaje.

De asemenea, în perspectiva deschiderii largi pentru comerț a culoarului arctic, a avea vectori de control atât dinspre Alaska, cât și dinspre Groenlanda, ar oferi o poziție unică de forță (destul de similară celei pe care ar avea-o China în Marea Chinei de Sud dacă ar controla și Taiwanul).

Posibilitatea mai generală de a face într-o zonă cu suveranitate cam ce vrei, fără a fi nevoie, de exemplu, de autorizații de construcție de la țara gazdă (și cu excluderea altor investiții străine), ar fi utilă și ea pentru baze de alimentare, porturi, fabrici, centre de date, reversarea pozițiilor unor concurenți pe acolo etc (tratatul anterior cu Danemarca fiind, însă, oricum, foarte permisiv pe acest subiect).

Foarte importantă este și posibilitatea de a restrânge și controla folosirea spațiului aerian aferent.

Și mai important este, probabil, faptul că Groenlanda are și o poziție foarte favorabilă pentru lansarea de sateliți, atacarea acestora și interceptarea mai din timp a rachetelor intercontinentale ale altor forțe [\[xi\]](#).

Având în vedere cele de mai sus, este foarte posibil ca preocuparea securitară a SUA să fie reală și tot de termen foarte scurt (încă o dată, nu e vorba că ar fi legitimă față de Danemarca sau UE). Partea de minerale/resurse poate fi și ea de interes, dar cred că este un aspect, într-adevăr, mai degrabă secundar, SUA având destule alte opțiuni.

Acordul de principiu cu privire la Groenlanda anunțat laconic recent [\[xii\]](#) sugerează că soluția de compromis ar putea, de fapt, implica un regim oarecum apropiat de suveranitate în privințele relevante securitar. Va mai dura până să se ajungă la un acord final, dar direcția este către ceva peste ce a fost până acum.

Dar ciudatul episod groenlandez, chiar dacă a afectat semnificativ puterea simbolică a SUA, a mai avut niște avantaje posibile pe termen scurt din perspectiva lui Donald Trump. Ostilitatea afișată față de state NATO facilitează soluții de pace în Ucraina, atât președintele ucrainian, cât și cel rus capătând o marjă în plus de a accepta compromisuri legate de NATO, pe ideea că nu ar mai însemna ce obișnuia să însemne.

De asemenea, perspectiva de a obține drepturi suplimentare față de un stat UE facilitează compromisuri în Donbas (reducând simbolică unor cedări sau a altor acorduri mai puțin standard).

Distragerea atenției de la Ucraina a crescut în sine presiunea asupra acesteia pentru un compromis. Rusia înțelege, probabil, și ea că e mai sigur să ajungă la un acord până în alegerile americane «midterm» (așteptate în toamna) și că Donald Trump nu se va mai grăbi sau nu va mai putea proceda chiar la fel după.

Episodul respectiv poate sugera și Chinei că disponibilitatea SUA de a fi agresivă pentru interesele sale principale e mare, de vreme ce se manifestă așa și față de aliați vechi.

Cele întâmplătoare împing și UE spre o accelerare a înarmării, strategia publicată recent de Pentagon dând un «brânci» suplimentar UE pe subiect. Menționez cu o altă ocazie că depacificarea UE este foarte dificilă, așa cum se întâmplă, de obicei, când o societate ajunge «prea domesticită». Expunerea la forța brută e cel mai rapid mod de a coborî pe un nivel al piramidei lui Maslow compatibil la scară mare cu lupta. Să sperăm că nu ajungem acolo. Secretarul General al NATO a încercat să reducă din efectul de alienare, transmițând recent mesajul că se poate conta în continuare pe SUA și că o independență totală a UE ar costa enorm.

În orice caz, deși foarte riscantă pentru UE, este probabil că politica americană să rămână destul de similară în următorii ani indiferent de rezultatele alegerilor «midterm» și chiar ale celor de peste 3 ani. Stilul contează mult, dar, pe fond, ar fi prudent ca politicile europene să fie deja adaptate, în loc să se întârzie multe reforme în așteptarea unei victorii democratice. Cel puțin întărirea militară și creșterea competitivității sunt, oricum, necesare UE.

Un al doilea aspect important reflectat și de Forumul Economic de la Davos este escaladarea diferenței de viziune dintre concentrarea pe întărirea statelor naționale și continuarea globalizării cam în liniile anterioare.

Este ceva parțial legat de aspectul securitar. După cum menționez și cu o altă ocazie, mișcarea conservatoare americană consideră că doar o componentă puternică națională oferă reziliența necesară pentru a face față unei accelerări de concurență cu forțe comparabile.

Sunt destule argumente în acest sens, cel puțin pe termen scurt și mediu. Dezvoltarea sistemelor automate de armament nuanțează acest aspect, dar nu suficient.

Desigur, revitalizarea de tip național vine cu propriile problematice. De exemplu, va trebui o mult mai mare atenție la diferența dintre patriotism (iubirea de ai tăi) și naționalismul de tip extremist (ura față de alții).

Dar nu sunt nici cine știe ce alternative pentru că e foarte greu de crezut că se poate trece în prezent direct la o identitate militară europeană fără una solidă de tip național în spate.

Dacă doar 32% din europeni ar lupta cu arma și pentru propria țară^[xiii] (procentul la tineri fiind semnificativ mai mic), e improbabil să fie suficiente forțe dispuse să lupte în altă țară. Ezitățile Coaliției “of the willing” legat de trimiterea de trupe în Ucraina sunt, din păcate, destul de lamuritoare în această privință.

Mai ales ca noi toți tindem sa vedem mai greu ca este, de regula, mai avantajos de susținut forțe departe de propria țara decât de așteptat sa colapseze cei de mai departe și sa ajunga razboiul chiar la tine.

Or, suveranitatea nu poate exista cât de cât fara posibilitatea de a apara cu forța ce e al tau, iar România are, oricum, nevoie de alianțe regionale, precum UE sau NATO pentru a fi prospera chiar și așa.

În orice caz, pentru ca Uniunea Europeana nu a raspuns încă suficient așteptarilor americane pe subiectul întaririi factorului național (inclusiv prin progrese mici pe componenta securitara și pe cea culturala), presiunea SUA a crescut. Mișcarea conservatoare americana vede aspectul relevant parțial și pentru dinamicile politice din interiorul SUA în apropierea alegerilor parlamentare “midterm”.

Aceasta tensiune va continua.

În al treilea rând, a fost clara și divergența dintre protecționismul național și reducerea în continuare a barierelor din calea comerțului dintre state.

Aici este, totuși, de așteptat o apropiere graduala a blocului occidental, dar cu nuanțe importante.

De exemplu, SUA este de așteptat sa devina ceva mai puțin protecționista, urmând probabil distincția facuta la Davos de CEO-ul JP Morgan, Jamie Dimon (protecționism total pentru orice aspect securitar, tarife și alte masuri pentru partea care nu e securitara, dar care reflecta o concurența neloiala prin subvenții sau alte masuri din partea altor state și comerț liber în rest). Apropos de Jamie Dimon, interviul sau a parut unul de viitor candidat.

Aceasta flexibilizare se va produce probabil curând pentru a reduce din daunele politicilor unilaterale americane și a împiedica o reorientare prea mare a unor aliați catre alte zone (chit ca cuplata, din când în când, cu masuri de constrângere în sens opus, cum se întâmpla în prezent în relația cu Canada).

Pe de alta parte, cred ca UE va deveni mai protecționista decât acum, dar selectiv. Astfel, va trebui sa faca mai mult comerț cu unele zone atât din perspectiva de de-risking/diversificare, cât și pentru a avea mai multe resurse cu care sa acopere costurile în creștere cu apararea și reformele economice și sociale. Dar va crește protecționismul fața de alte zone cu care nu poate concura bine în prezent.

Diferențele recente de discurs la Davos dintre Germania și Franța reflecta și aspecte de fond (dincolo de chestiunea cu Mercosur) și vor fi speculate pentru evoluții naționale de divizare, nu de întarire a ansamblului. Nicio țara europeana nu poate fi, însa, influenta global decât împreuna cu altele. Desigur, faptul ca liderii Franței și Germaniei (și UK) au un suport politic intern minoritar nu va ajuta, dar nici nu sunt multe opțiuni pentru oricine va veni în loc.

Protecționismul va facilita acomodarea parțiala a mișcarilor de tip național, dar va trebui gestionat cu grija pentru a nu costa mult mai mult decât aduce. Fara limitarea sa la zonele cu adevarat importante și fara abordari de tip geometrie variabila, nu este sustenabil la nivel mai larg pe termen lung pentru marea majoritate a țărilor (inclusiv România).

În concluzie, sunt tensiuni importante în cadrul Occidentului, dar tipurile de politici vor fi mai convergente în următorii ani decât pare cu privire la majoritatea pilonilor.

Cel mai greu de conciliat momentan este pilonul ideologic – stat național versus globalism ideologic.

Contextul va favoriza în următoarea perioadă mai mult mișcările de tip național din UE chiar dacă Partidul Democrat va câștiga alegerile americane «midterm» sau pe cele de peste 3 ani. A nu se înțelege că e același lucru cu favorizarea unor partide anume sau a unor conduceri ale unor partide

Sunt mai multe motive pentru această tendință. Unul major este acela că nu se poate construi o Europă puternică militar, fără o identitate europeană culturală puternică și aceasta nu se poate atinge pe termen cel puțin mediu sarind nivelul național, ci doar dublându-l. De asemenea, presiunea bugetară mare, expansiunea noilor tehnologii, războaiele comerciale și războaiele hibride vor împinge și ele în aceeași direcție, chiar dacă în tonalități foarte diferite.

Pentru că întărirea componentei naționale nu este incompatibilă în sine cu deschiderea și cu integrările regionale mai aprofundate, cooptarea parțială ar fi mai eficientă și mult mai puțin riscantă social, favorizând abordările de tip patriotism (iubirea de ai tăi) versus cele de tip naționalist extremist (ura față de alții).

Continuarea marginalizării cam în bloc în UE a componentelor ideologice naționale (și nu doar a celor cu adevărat nocive pentru interesul general) este dezechilibrată și va da apa la moara zonelor de ură față de alții, facilitând creșterea în dimensiuni a mișcărilor radicale.

Poziționările americane pe o serie de subiecte ar trebui să îngrijoreze europenii (și România), dar mai puțin din perspectiva stilului (de destule ori, regretabil) sau a unor derapaje, cât a semnificațiilor și implicațiilor pe fond. SUA pare foarte preocupată de un potențial conflict global pe termen scurt.

Din perspectiva importanței și pentru UE că Occidentul să-și pastreze o poziție globală majoră, multe din poziționările respective pot avea, de fapt, efecte pozitive în pasul doi, chiar dacă nici China, nici alte state, nu vor sta cu mâinile în sân și vor încerca să își folosească atuurile.

Contextul actual oferă UE și numeroase oportunități de poziționare ca putere, de fapt, în ascensiune. Grijă pentru o imagine de actor echilibrat și corect, precum și accelerarea măsurilor concrete de militarizare și reformare, pot genera rezultate bune destul de rapid.

Dar o aprofundare a integrării europene fără o politică clară culturală, socială și de distribuire echilibrată geografică a oportunităților economice care să țină cont de nivelul național doar ar mari efectele contradicțiilor semnificative actuale.

În România trebuie să se înțeleagă că resetarea sau recalibrarea unor abordări și mecanisme structurale, precum și reducerea semnificativă a numărului de aiureli, chiar sunt aspecte de securitate națională în noul context.

[i] Articolul are în vedere discursuri sau interviuri implicându-i pe Mark Carney, Christine Lagarde, Jamie Dimon, Niall Ferguson, Ursula von der Leyen, He Lifeng, Emmanuel Macron, Friedrich Merz, Donald Trump, Volodimir Zelenski, etc.

[ii] <https://www.congress.gov/crs-product/R47589>; <https://www.bbc.com/news/world-asia-64479712>;
<https://www.abc.net.au/news/2025-10-10/united-states-military-presence-pacific-guam-palau/105861216>

[iii] <https://www.overtdefense.com/2025/07/11/us-record-1-01-trillion-defense-budget-for-fy2026/>

[iv] Pentru unele detalii cu privire la situația actuală a se vedea <https://www.maritimeneews.com/panama-canal/panama-supreme-court-canal-port-control>. Canalul Panama este indicat explicit în Strategia națională de apărare a Pentagonului publicată pe 23 ianuarie 2026 ca fiind de interes strategic pentru SUA.

[v] <https://thedefensepost.com/2026/01/19/us-peru-naval-base/>

[vi] <https://www.cfr.org/backgrounders/china-influence-latin-america-argentina-brazil-venezuela-security-energy-bri>

[vii] A se vedea, de ex., analizele lui Sarah Palin.

[viii] <https://www.commerce.gov/news/press-releases/2025/06/president-trump-secures-200b-investment-micron-technology-memory-chip>

[ix] <https://media.defense.gov/2026/Jan/23/2003864773/-1/-1/0/2026-NATIONAL-DEFENSE-STRATEGY.PDF>.
<https://www.newsweek.com/pentagon-reveals-2026-defense-strategy-4-key-takeaways-11411386>

[x] <https://atlasinstitute.org/the-5-3-trillion-question-how-south-china-sea-tensions-are-rewriting-global-trade-rules/>

[xi] A se vedea, de ex., „Viitorul Geografiei. Cum ne vor schimba lumea puterea și politica spațială” de Tim Marshall.

[xii] <https://eu.usatoday.com/story/news/politics/2026/01/22/trump-greenland-deal-framework/88298173007/>.
<https://www.aljazeera.com/news/2026/1/22/trumps-greenland-framework-deal-what-we-know-about-it-what-we-dont>

[xiii] <https://www.gallup-international.com/survey-results-and-news/survey-result/fewer-people-are-willing-to-fight-for-their-country-compared-to-ten-years-ago>